

21. ŠKOLSKO/OPĆINSKO/GRADSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2014. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: 5. razred

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Školskog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Test se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju testa treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnoga slova geografskih imena. Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje preporučen od ministra znanosti, obrazovanja i sporta, dr. sc. Željka Jovanovića, za korištenje u osnovnim i srednjim školama i objavljen na internetskim stranicama Instituta za Hrvatski jezik i jezikoslovlje.

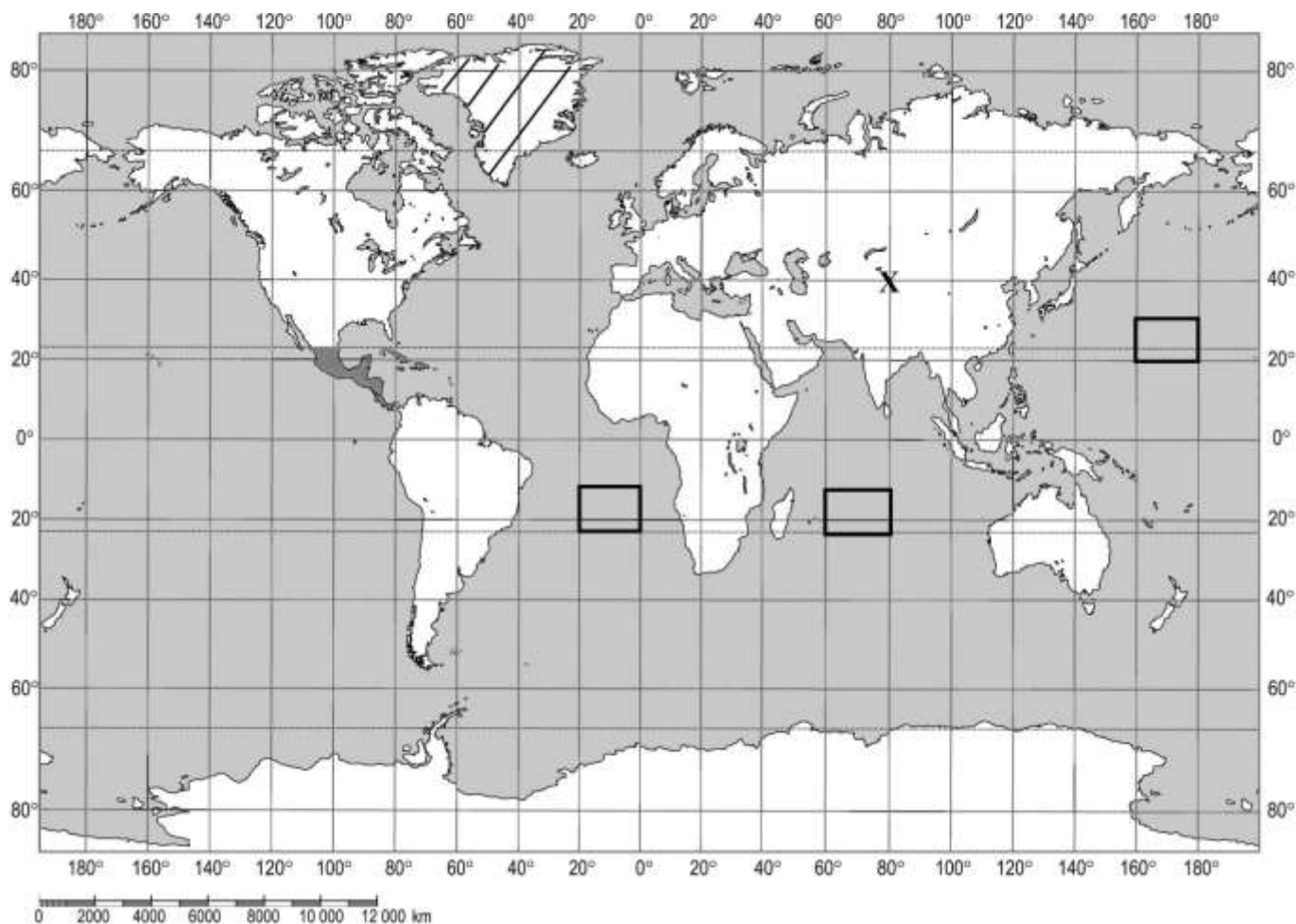
Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog tiskanog slova.

Za vrijeme testiranja ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio testa.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ KARTE SVIJETA.

- 2** 1. Odredi geografski smještaj mjesta koje je na karti označeno slovom **X**.
 Mjesto je udaljeno _____° _____ od ekvatora
 i _____° _____ od početnog meridijana i nalazi se u
 _____ pojasu (napiši puni naziv toplinskog pojasa).
- 2** 2. Zatamnjeni dio kopna pripada kontinentu čije je ime _____, a
 zatamnjeni dio najvećim se dijelom nalazi u _____ toplinskom pojasu.
- 2** 3. U podjeli svjetskog mora na tri oceana upiši broj **1** u kvadratić koji označava ocean na čijim se obalama
 nalaze četiri kontinenta. Ime tog oceana je _____.
- 2** 4. Ime otoka koji je na karti ispunjen kosim crtama je _____, a pripada
 kontinentu čije je ime _____.
- 3** 5. Na priloženoj karti zaokruži broj i oznaku stupnja koji označava usporednicu koja dijeli Zemlju na
 sjevernu i južnu polutku. Naziv te usporednice je _____ ili _
 _____ (upiši oba naziva te usporednice).

U SLJEDEĆIH DESET ZADATKA DOPUNI REČENICE.

2	
---	--

6. Najveći dogovorno izdvojeni dijelovi svjetskog mora s vlastitim imenom su _____, a najveći dogovorno izdvojeni dijelovi svjetskog kopna s vlastitim imenom su _____.

2	
---	--

7. Prostor Hrvatske pripada skupini država u istom pojasnom vremenu koje se službeno naziva _____ vrijeme (upiši puni hrvatski naziv). U razdoblju zimskog računanja vremena kada je u Zagrebu 18:00 sati, u Londonu je _____ sati.

2	
---	--

8. Zamišljena crta koja dijeli osvijetljenu od neosvijetljene polovice Zemlje naziva se _____, a presijeca Zemlju kroz oba pola _____ puta godišnje.

2	
---	--

9. U podjeli geografskih karata prema mjerilu, karta izrađena u mjerilu 1 : 50 000 pripada skupini _____ detaljnih karata. Udaljenost od 1 cm na toj karti predstavlja udaljenost od _____ metara u prirodi.

3	
---	--

10. Zemlja pripada skupini nebeskih tijela koje nazivamo _____, a Sunce skupini nebeskih tijela koje nazivamo _____. Zemljin prirodni satelit naziva se _____.

2	
---	--

11. Društveni sadržaj na geografskim kartama prikazan je _____ znakovima koji su objašnjeni u dijelu geografske karte koji nazivamo _____.

2	
---	--

12. Zbirka karata uvezenih u knjigu naziva se _____, a stručnjaci koji prikupljanju, odabiru i obrađuju podatke za izradu karata zovu se _____.

3	
---	--

13. Za vedrih noći na sjevernoj Zemljinoj polutki možemo se orijentirati pomoću zvijezde _____ (upiši ime) koja se nalazi u zviježđu _____. Prema njezinom položaju određujemo smjer _____ (upiši stranu svijeta).

2	
---	--

14. Ime površinom najmanjeg kontinenta Novoga svijeta je _____, a ime površinom najvećeg kontinenta Staroga svijeta je _____.

2	
---	--

15. Mjesečeva mijena u kojoj se vidi pun Mjesec naziva se _____, a Mjesečeva mijena u kojoj se Mjesec ne vidi ili se vidi kao tanak Mjesečev srp naziva se _____.

**U SVAKOM OD SLJEDEĆIH ŠEST ZADATKA JEDAN JE ODGOVOR TOČAN.
ZAKRUŽI SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

1 16. Na kojem je stupnju (udaljenost od početnog meridijana) meridijan na globusu u geografskoj mreži koji je točno nasuprot meridijanu na 180° ?

- a) meridijan na 360° b) meridijan na 0° c) meridijan na 90° d) meridijan na 80°

1 17. Koliki je udio svjetskog kopna u ukupnoj površini Zemlje ?

- a) 9 % b) 19 % c) 29 % d) 39 %

1 18. Na kojoj je od navedenih točaka Zemljina sila teža najslabija?

- a) u točki na ekvatoru b) u točki na južnoj polarnici
c) u točki na Sjevernom polu d) u točki na sjevernoj obratnici

1 19. Kako se naziva naprava koja služi za orijentaciju, a u kojoj magnetna igla pokazuje smjer sjever - jug?

- a) kompas b) radar c) mehanički sat d) GPS prijamnik

1 20. Koliko iznosi približna površina Zemlje?

- a) 51 000 000 km b) 51 000 000 km² c) 510 000 000 km d) 510 000 000 km²

1 21. Koji se kontinent Staroga svijeta cijelom površinom nalazi na sjevernoj Zemljinoj polutki?

- a) Sjeverna Amerika b) Europa
c) Azija d) Afrika

**U SVAKOM OD SLJEDEĆA ČETIRI ZADATAKA DVA SU ODGOVORA TOČNA.
ZAKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.**

2 22. Koja su dva od navedenih planeta najbliže Jupiteru?

- a) Mars b) Merkur c) Zemlja
d) Uran e) Saturn

2 23. Koje paralele omeđuju toplinski pojas u kojem Sunčeve zrake padaju okomito dva puta godišnje?

- a) ekvator b) sjeverna polarnica c) sjeverna obratnica
d) južna obratnica e) južna polarnica

2 24. Koje od navedenih geografskih karata pripadaju tematskim kartama?

- a) planovi b) političke c) detaljne topografske karte
d) opće e) gospodarske

2

25. U kojim se od navedenih mjerila izrađuju geografske karte Europe i Afrike u atlasu, s ucrtanim osnovnim prirodnim i društvenim sadržajima?

a) 1: 2 000

b) 1:200 000

c) 1: 300 000

d) 1: 20 000 000

e) 1: 30 000 000

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH CRTEŽA.

3

26. Obilježi slovima zadane planete na crtežu i na crte upiši njihova imena.

A) Slovom **A** obilježi planet koji je najudaljeniji od Sunca.

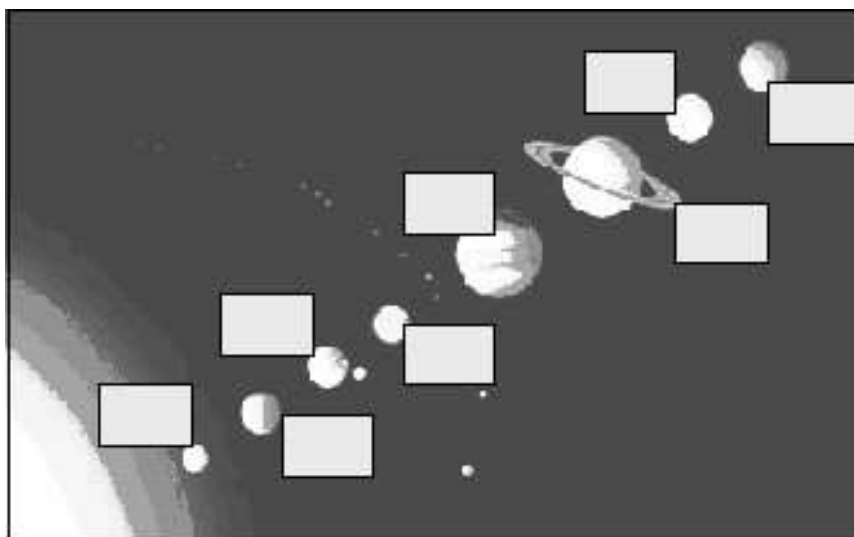
Ime tog planeta je _____.

B) Slovom **B** obilježi planet na kojem se razvio život.

Ime tog planeta je _____.

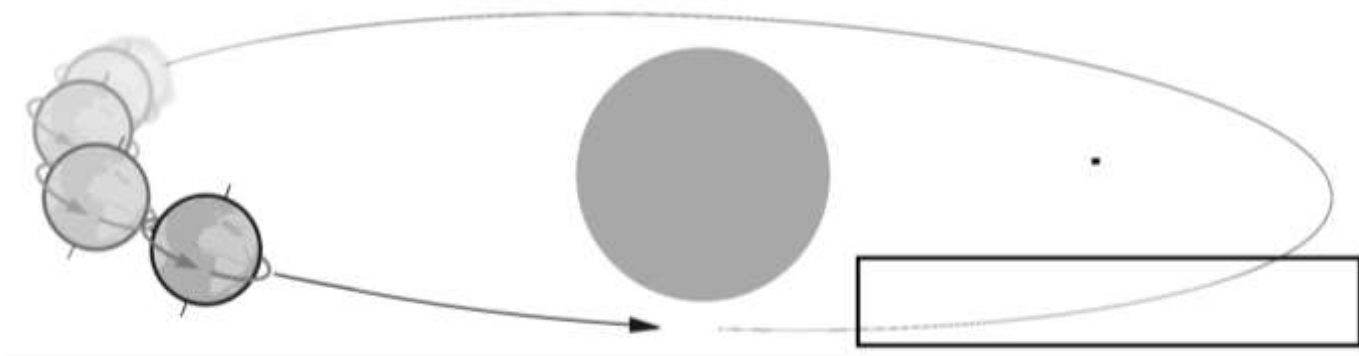
C) Slovom **C** obilježi najmanji planet koji nema prirodni satelit.

Ime tog planeta je _____.

3

27. Crtež prikazuje gibanja Zemlje u Sunčevom sustavu.

A) U pravokutnik upiši naziv gibanja Zemlje po izduženoj putanji koja ima oblik elipse.

B) Jedan obilazak Zemlje oko Sunca traje _____ dana i _____ sati. Uz obilazak Zemlje oko Sunca, uzrok različitom trajanju dana i noći (osim na ekvatoru) jest _____ Zemljine osi.

U SVAKOM OD SLJEDEĆA DVA ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

2

28. Prvog dana zime na sjevernoj polutki Sunčeve zrake padaju okomito na južnu **polarnicu / obratnicu**.
Od prvog dana zime do prvog dana proljeća na sjevernoj polutki dani su sve **duži / kraći**. Na Sjevernom polu polarna noć traje **24 sata / 6 mjeseci**, a na sjevernoj polarnici **6 mjeseci / 24 sata**.

2

29. Meridijani su na globusu **kružnice / polukružnice** i svi su **jednake / različite** duljine. Pomažu nam pri orijentaciji i na njima se očitava **stupanjska / kilometarska** udaljenost od početnog meridijana. Početni meridijan presijeca **tri / dva** kontinenta.

U SLJEDEĆM ZADATKU DVIJE SU TVRDNJE OD PET NAVEDENIH TOČNE. ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH TVRDNJI.

2

30. Pri podjeli svjetskog mora na tri oceana, koje su tvrdnje o Indijskom oceanu točne?

- a) Najveći dio nalazi se na istočnoj i južnoj Zemljinoj polutki.
- b) Površinom je najmanji svjetski ocean.
- c) Najdublji je svjetski ocean.
- d) Kroz njega prolazi početni meridijan.
- e) Ime je dobio prema Indijancima.

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI DESNI STUPAC S LIJEVIM UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA NA CRTU ISPRED POJMA U LIJEVOM STUPCU. JEDNO JE SLOVO VIŠAK.

2

31. Poveži datume s karakterističnim položajima Zemlje na sjevernoj Zemljinoj polutki pri njezinoj revoluciji.

_____ proljetna ravnodnevica

A) 21.6.

_____ ljetni suncostaj

B) 23.3.

_____ jesenska ravnodnevica

C) 23.9.

_____ zimski suncostaj

D) 21.12.

E) 21.3.

SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠI POMOĆU PRILOŽENE KARTE ILI CRTEŽA.

2

32. Granica na kojoj se mijenja datum, označena na priloženoj karti podebljanim linijom naziva se

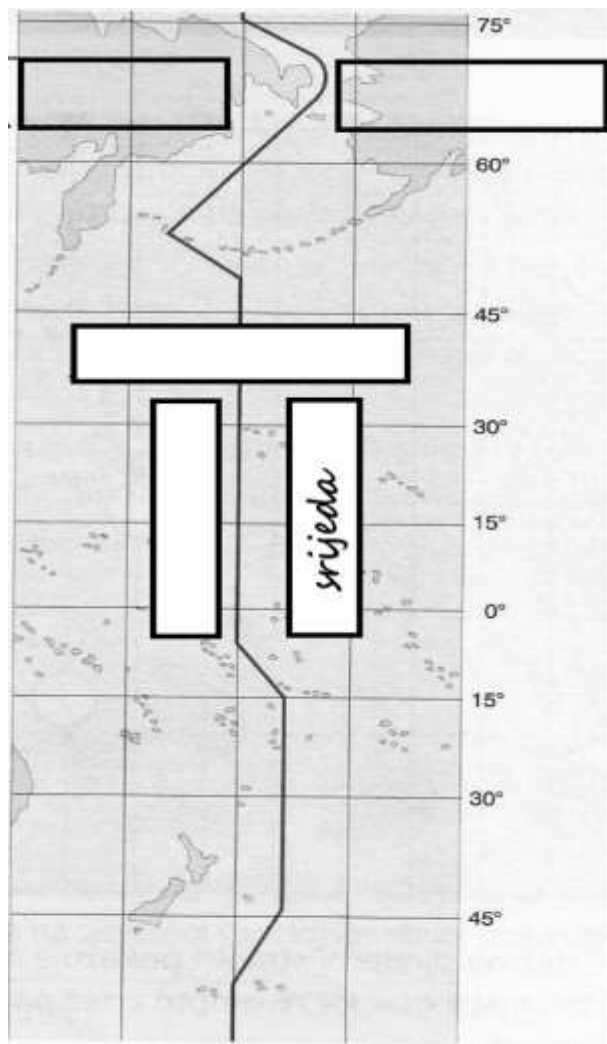
_____ i većim dijelom prati meridijan na _____°.

1

33. U pripadajući pravokutnik upiši dan u tjednu u kojeg ulazimo pri prijelazu označene granice sa zapadne na istočnu Zemljinu polutku.

3

34. U pripadajuće pravokutnike upiši imena prikazanih kontinenata i ime pripadajućeg oceana.

3

35. Na crte ispod kartografskih znakova upiši pripadajuće nazive.

